

Divdesmitā nodaļa

Ne-trinitārisms un anti-trinitārisms Septītās Dienas Adventismā.

Šajā pētījumu posmā būtu lietderīgi aplūkot dažas SDA Pionieru izteiktās anti-trinitārās un ne-trinitārās piezīmes. Tas palīdzēs pamatot šajā pētījumā paustos apgalvojumus, ka Elenas Vaitas kalpošanas laikā SDA bija stingri anti-trinitāra konfesija. Pirms mēs to darām, ir svarīgi paturēt prātā, ka šajā pētījumā termini "anti-trinitārisms" un "ne-trinitārisms" tiek lietoti divos dažādos veidos, lai gan tie abi ir pretēji trīsvienības doktrīnai.

Terminoloģija "ne-trinitārisms" ("**netrinitārisks**") tiek izmantota, lai apzīmētu jebkuru pārliecību, kas neatbilst trīsvienības doktrīnas galvenajam virzienam, proti, ka ir trīs mūžīgas personas, kas dzīvo vienā nedalāmā Dieva būtībā (**viena substance**). Un tas veido trīsvienības būtību. Termins "anti-trinitārisms" ("**antitrinitārisks**") tiek lietots, lai apzīmētu faktisku opozīciju šai doktrīnai.

Jau 1856. gadā tika saņemta ļoti interesanta vēstule par attieksmi pret trīsvienības doktrīnu no kāda "Review and Herald" lasītāja: ... - "BRĀLIS DANIELS BAKERS raksta no Tioga Co: ... "Pēc sešpadsmit gadu cīņas pret trīsvienības doktrīnu un visām sektantiskajām disciplīnām, un astoņus gadus pret dvēseles nemirstības mācību, kā arī trīs gadus aizstāvot Sabata Septītās dienas patiesību, ir patiesi atsvaidzinoši Jūsu laikrakstā atrast tos pašus uzskatus, ko pierāda Raksti." (**Review and Herald, March 13th 1856, Extracts from letters**)

Tas liecina, ka SDA baznīca jau no paša sākuma bija izteikti ne-trinitāra konfesija. Tas arī parāda, ka mēs bijām ļaudis, kas jau toreiz nebaidījās pretoties trīsvienības mācībai. Citām konfesijām - kuras galvenokārt pārstāvēja trīsvienību - šie iebildumi bija nekas cits kā anatēma (**iespēja mūs nolādēt**). Tas ir viens no iemesliem, kāpēc mūs sauca par sektu (**vai kultu**).

1969. gadā Rasela Holta izstrādātajā Kurša darbā par trīsvienības doktrīnas noraidīšanu un pieņemšanu Septītās Dienas Adventismā, viņš rakstīja par agrīno Pionieru laikposmu (**tas bija līdz, Džeimsa Vaita nāvei, 1881. gadā**): ... - "Izpētot dažādas Adventistu rakstnieku publikācijas šajos gados varam redzēt, ka viņi noraidīja trīsvienību, tomēr ar pilnīgu vienprātību atbalstīja Kristus dievišķību." (**Russell Holt, The doctrine of the Trinity in the Seventh Day Adventist denomination: "Its rejection and acceptance", A term paper for Dr. Mervyn Maxwell, 1969.**)

Pēc tam R.Holts rakstīja par SDA Pionieru uzskatiem:... - "Trīsvienības noraidīšana ne vienmēr atņem Glābējam dievišķumu. Patiešām, daži Adventistu rakstnieki uzskatīja, ka tieši trinitāristi ir tie, kas pazemo Kristus Dievišķo dabu." (**turpat**).

Mēs jau esam atzīmējuši R.Holta secinājumus iepriekš. Fakts ir tāds, ka SDA vienmēr ir ticējuši Kristus dievišķumam, lai gan viņi nebija Trīsvienības atbalstītāji.

iesākums.

Tagad mēs apskatīsim dažus mūsu SDA Pionieru anti-trinitāros paziņojumus. Tas tiks darīts bez papildu komentāriem.

Šo sarakstu nevajadzētu uzskatīt par izsmeļošu, bet drīzāk kā piemēru par dažiem mūsu Pionieriem, kuri iebilda pret trīsvienības doktrīnu. Protams, tie nav uzskati, kurus L.Frūms raksturoja savā grāmatā "Liktenīgā kustība", it kā tie būtu vienkārši mazākuma personiskie uzskati. Mēs rūpīgi aplūkosim grāmatu "Liktenīgā kustība" piecdesmit otrajā nodaļā. Bet šeit būs tikai daži no mūsu publikācijā izvirzītajiem anti-trinitārajiem apgalvojumiem:

Dž.N. Endrijūss:

... – "Baznīca apstiprināja Trīsvienības mācību Nikajas koncilā 325. gadā."

... - "Šī mācība iznīcina Dieva un Viņa Dēla Jēzus Kristus, mūsu Kunga, personību. Bēdīgi slavenie pasākumi, ar kādiem Baznīcā tā tika uzspiesta un kas parādās Baznīcas vēstures lappusēs, var likt ikvienam šīs mācības ticīgajam nosarkt." (**J. N. Andrews, Review and Herald, March 6th 1855, "The Fall of Babylon"**)

Urija Smits:

... - "Mācība, ko sauc par Trīsvienību, nosaka, ka Dievam nav formas vai daļas; un tie trīs -Tēvs, Dēls un Svētais Gars - vienlaikus ir viena persona, ir vēl viena nepatiesa mācība." (Uriah Smith, Review and Herald, July 10th 1856, "Communications")

M.E.Kornels:

... - "Protestanti un Katoļi ir tik vienoti savā noskaņojumā, ka nav grūti iedomāties, kā Protestanti varētu radīt Zvēra tēlu. Protestantu masa kopā ar Katoļiem tic trīsvienībai, dvēseles nemirstībai, mirušo apziņai, atmaksai un sodiem nāves gadījumā, nebeidzamajai ļauno spīdzināšanai, svēto mantojumam debesīs, aplacīšanai kristībās un PAGĀNISKAJAI SVĒTDIENAI Sabata vietā; tas viss ir pretrunā ar Jaunās Derības garu un burtu. Starp māti un meitām neapšaubāmi ir pārsteidzoša ģimenes līdzība." (M. E. Cornell "Facts for the Times" page 76 1858)

D. V. Halls:

... - "Daudzu nekonsekventā pozīcija attiecībā uz trīsvienību, kā to sauc, bez šaubām, ir bijis daudzu citu kļūdu galvenais cēlonis." (D. W. Hull, Review and Herald, November 10th 1859, "Bible doctrine of the divinity of Christ")

Dž.N. Lafboro:

1. jautājums: ... - "Kādi nopietni iebildumi ir pret trīsvienības doktrīnu?"

Atbilde: ... - "Ir daudz iebildumu, kurus mēs varētu izvirzīt, bet mūsu ierobežotās vietas dēļ mēs tos samazināsim līdz trim turpmāk minētajiem: 1. Tā ir pretrunā veselajam saprātam. 2. Tā ir pretrunā Svētajiem Rakstiem. 3. Tās izcelsme ir pagāniska un mītiem apvīta." (Review and Herald, November 5th 1861 "Questions for Brother Loughborough")

W.G. Geidžs:

... - „Ņemot vērā doktrīnas par “dvēseles nemirstību” neskaitāmi ļaunos efektus un no tā izrietošās kļūdas, mēs ierosinām īsumā atsaukties uz citu kļūdainu pārliecību, kas ir tikpat populāra un tikpat neapraktīta, ja pat ne pilnībā tikpat ļauna savā tendencē, proti, tas ir trinitārisms." (W. C. Gage, Review and Herald, August 29th 1865, "Popular errors and their fruits No.5")

H. K. Blanšards:

... - "Mēs labi apzināmies, ka reliģiskajā pasaulē ir bijuši daudz strīdu par "Dieva Dēla – Kristus" tēmu, daži apgalvo, ka pēc izcelsmes Viņš ir tikai cilvēks, un Viņa sākums ir tikai pirms astoņpadsmit gadsimtiem; citi, ka Viņš ir pats mūžīgais Dievs, otrā persona trīsvienībā. Šis pēdējais uzskats ir visplašāk izplatīts starp reliģiskajām konfesijām. Mums ir tendence domāt, ka patiesība ir starp šiem uzskatiem." (H. C. Blanchard, Review and Herald, September 10th 1867, "The Son")

Džozefs Beitss:

... - „Mani vecāki kopā ar visiem ticībai pievērstajiem bērniem bija ilggadēji Kongregacionālistu Draudzes locekļi, un viņi vēl joprojām ar nemiera pilnām sirdīm gaidīja, ka mēs viņiem pievienosimies. Bet viņi pieņēma dažus savas ticības punktus, kurus es nevarēju saprast. Es nosaukšu tikai divus: viņu kristības metodi un trīsvienības mācību." (Joseph Bates "The Autobiography of Joseph Bates" page 204, chapter 17, 1868)

R. F. Kotrels:

... - "Tā ir bijusi populāra doktrīna un tiek uzskatīta par ortodoksālu kopš brīža, kad Romas bīskaps tika paaugstināts līdz Pāvestības augstajam tronim. Tās noraidīšana tiek uzskatīta par bīstamu ķecerību; bet katram cilvēkam tika atļauts izskaidrot doktrīnu savā veidā. Šķiet, ka visi uzskatīja, ka viņiem tā ir jāpieņem, bet katram bija pilnīga brīvība izvēlēties savu ceļu, lai saskaņotu pretrunīgos apgalvojumus; un tāpēc tās domubiedri visi tika dēvēti par ortodoksāliem, ja vien viņi nomināli piekrita doktrīnai ... (..) ... Es pats nekad neesmu izjutis aicinājumu to izskaidrot, ne pieņemt un ne aizstāvēt to, kā arī neesmu pret to sludinājis. Bet es, neskatoties uz to, tikpat augstu vērtēju Kungu Jēzu Kristu kā tie, kuri sevi sauc par trinitāristiem. Tāpēc šī ir pirmā reize, kad es paņēmu pildspalvu, lai kaut ko pateiktu par šo doktrīnu." (R. F. Cottrell, Review and Herald 1st June 1869 "The Doctrine of the Trinity")

Džeimss Vaits:

... - "Neizprotamā trīsvienība, kas padara Dievišķo trīs vienā un vienu kā trīs, ir pietiekami slikta; bet tieši galējais unitārisms, kas Kristus nostāda zemāk par Tēvu, ir vēl sliktāks. Vai Dievs zemākajam teica: "Darīsim cilvēku pēc mūsu tēla?" (James White, Review and Herald November 29th article "Christ Equal with God" 1877)

D. M. Kenraits:

... - "Turklāt Bībelē nekad nav izmantotas frāzes "trīsvienība", "trīsvienīgais Dievs", "trīs vienā", "svēti trīs", "Dievs Svētais Gars" utt. Taču Bībelē ir uzsvērts, ka ir tikai viens Dievs, Tēvs. Un visi trinitāristu argumenti par labu trīs dievu pierādīšanai vienā personā kā "Dievs Tēvs, Dievs Dēls un Dievs Svētais Gars", un ka viņi visi ir viena būtne un visos aspektos ir līdzvērtīgi viens otram un visi trīs veido tikai vienu, ir pretrunā ar sevi, pretrunā ar saprātu un pretrunā ar Bībeli." (D. M. Canright, Review and Herald, August 29th 1878, "The personality of God")

A. J. Deniss:

... - "Trinitāriešu valodā, viņu ticības simbolos ir atrodami šādi pretrunīgi termini: "Vienotajā Dievībā ir trīs personas, kas sastāv no vienas būtības, spēka un mūžības: tie ir Tēvs, Dēls un Svētais Gars." Dieva Vārdā ir rakstīts daudz noslēpumainu lietu, taču mēs varam droši pieņemt, ka Tas Kungs mūs nekad neaicina ticēt neiespējamajam. Bet Ticības apliecības bieži vien to dara." (A. J. Dennis, "Signs of the Times" May 22nd 1879, page 162 article "One God").

Dž. H. Kellogs:

... - "Šķiet, ka mūsu recenzents ir nedaudz neapmierināts ar mūsu atsauci uz trīsvienības doktrīnu. Uz doktrīnu, kura, man personīgi jāatzīst, ir augstākajā pakāpē nefilosofiska, nepamatota un nesamierināma ar veselo saprātu. Un tas liek mums secināt, ka mēs nekļūdinājamies, uzskatot ka viņš tic tādai mācībai. Vienīgais iemesls, kāpēc mēs pieminējam trīsvienības doktrīnu, bija atgādināt mūsu recenzentam, ka, kamēr viņam ir viedoklis, kas tik ļoti atšķiras no loģiskās spriešanas, viņam vajadzētu uzturēt pietiekami augstu liberālisma līmeni attiecībā pret citiem uzskatiem, kur no pirmā acu uzmetiena var rasties nelielas grūtības." (J. H. Kellogg, Review and Herald, August 19th 1880, "The soul - no 2. Reply to Dr. Kellogg's rejoinder")

Dž. H. Vagoners:

... - "Daudzi teologi domā, ka "Izpiršana" cienīgi un efektīvi balstās uz trīsvienības doktrīnu. Bet mēs neredzam nekādu saikni starp tām. Gluži pretēji, šīs doktrīnas piekritēji patiešām nonāk grūtībās, no kurām, šķiet, cenšas izvairīties. Viņu grūtības ir šādas: viņi uzskata, ka trīsvienības noliegšana ir līdzvērtīga Kristus dievišķības noliegšanai. Ja tas tā būtu, mums pēc iespējas neatlaidīgāk būtu jāturas pie trīsvienības doktrīnas; bet tas tā nav. Tie, kas ir lasījuši mūsu piezīmes par Dieva Dēla nāvi, zina, ka mēs stingri ticam Kristus dievišķībai; bet mēs nevaram pieņemt trīsvienības ideju, kā to pasludina trīsvienības piekritēji, tajā pašā laikā mēs neatsakāmies no pretenzijām uz Upuri, kas tiek piedāvāts mūsu izpiršanai." (J. H. Waggoner, "The Atonement in Light of Nature and Revelation", 1884 Edition, chapter "Doctrine of a Trinity Subversive of the Atonement")

Loids Kaldvels:

... - "Bet, tā kā Romas Katoļu teoloģijā Kristus ir gan Dievs, gan Svētais Gars, un visi trīs ir pilnīgi viens un tas pats (bet tomēr trīs!). Šķiet šeit vairāk ir Trīsvienība nekā Kristus? (Es atvainojos, dārgais lasītāj, par šķietamo necieņu pret šiem jautājumiem, bet Roma šīs doktrīnas izvirza priekšplānā un māca tās gan bērniem, gan pieaugušajiem. Ļaujiet atbildēt tiem, kuri ir atbildīgi par šādām briesmīgām, bezjēdzīgām un pilnīgi neiespējamām mācībām.) (Lloyd Caldwell, Review and Herald, December 11th 1888, "Man's perversions of God's memorial")

Džadsons Vašburns:

... - "Trīsvienības mācība ir nežēlīgs pagānu briesmonis, kas aizved Jēzu prom no Viņa kā Pestītāja un Starpnieka patiesā dievišķā stāvokļa." (Judson Washburn, letter to General Conference 1939)

Visi šie paziņojumi ir tikai daži no daudziem anti-trinitārajiem komentāriem, ko izteikuši daudzi mūsu SDA Pionieri. Lieki piebilst, ka viņu laikā, kas bija arī Elenas Vaitas kalpošanas laiks, SDA Baznīca nepārprotami bija ne-trinitārā konfesija.

Vēlamies pievērst Jūsu uzmanību faktam, ka pēdējais citāts tika ņemts no vēstules, kuru 1939. gadā Ģenerālajai Konferencijai uzrakstīja cilvēks, kurš, lai gan tolaik bija pensijā, bija ļoti slavens SDA kalpotājs un evaņģēlists. Viņu kristīja Džeimss Vaitis un viņš personīgi pazina Eleni Vaitu. Viņš pastāvīgi informēja viņu par to, kā norit darbs, lai kur tas viņu aizvestu. Ja kāds varēja zināt, ko mācīja SDA, tas noteikti bija Džadsons Vašburns. Viņš zināja mūsu vēstījumu no sākuma līdz beigām.

Dž. Vašburns jutās ļoti sarūgtināts un sūdzējās, ka trīsvienības doktrīna "cenšas" atrast ceļu SDA teoloģijā. Tas ļoti skaidri parāda, ka līdz 1939. gadam trinitārisms vēl nebija pilnībā nostiprinājies SDA. Šis secinājums atbilst arī Merlina D. Berta analīzei par anti-trinitārisma samazināšanos SDA baznīcā. Viņa raksta priekšvārdā viņš rakstīja: ... - "Viens no ievērojamiem SDA Baznīcas vēstures aspektiem ir tās nostājas attīstība par labu Trīsvienībai un Kristus dievišķībai. Šīs mācības baznīcā kļuva normatīvas tikai divdesmitā gadsimta vidū." ((Merlin D. Burt, 1996, Preface to "Demise of Semi-Arianism and anti-trinitarianism in Adventist theology, 1888-1957")

Mēs turpinājumā vēl atgriezīsimies gan pie tikko citētajiem, gan pie citiem līdzīgiem apgalvojumiem, veicot šo pētījumu. Tie ir ļoti tieši saistīti ar mūsu trīsvienības diskusiju izpratni.

Ne-trinitārisms (vai pus-ariānisms).

SDA Pionieru laika publikācijās, ir neskaitāmi paziņojumi, kas ir pielīdzināmi ne-trinitārismam. Šos uzskatus mūsdienās parasti dēvē par pus-ariāniskiem. Tā ir pārliecība, ka kādreiz senlaikos, mūžībā, tik tālu pagātnē, ka tā pārsniedz cilvēka prāta izpratni, Dēls tika dzemdēts (tas nozīmē, ka Viņš nāca ... vai piedzima ... no Dieva Tēva). Tāda arī ir galvenā atšķirība no sākotnējās ortodoksālās trīsvienības, kura nosaka, ka Dieva Dēls tiek uzskatīts par Tēvam mūžīgi dzimstošu un atbilst (jeb pieder) tai pašai būtībai kā Tēvs (vienota Dieva būtība jeb substance).

Tāda ir ortodoksālā ticība trīsvienībai - jo tā saka, ka Dēls ir mūžīgi dzimstošs no Tēva - un tā apgalvo, ka nekad nav bijis laiks, kad Dēls nebūtu dzimstošs. Tas nozīmē, ka nekad nebūs laiks, kad Viņš nedzimtu. Tas ir tas pats, kā teikt, ka nekad nav bijis laiks, kad Dēls nebūtu eksistējis, un nekad nebūs laiks, kad Viņš nebūtu atrodamšs. Citiem vārdiem sakot, šādā teoloģijā Dēls nekad nepārstāja būt un nepārstās būt.

Šī pārliecība arī uzsver, ka Tēvs, Dēls un Svētais Gars pieder vienai nedalāmai Dieva substancei, kuras bieži arī dēvē par vienu Dieva būtību. Tas raksturo sākotnējo ortodoksālo trīsvienību. Tomēr jāatzīmē, ka šī nav tā pati trīsvienības doktrīna, kādu mūsdienās apstiprina un māca SDA. Tas ir tāpēc, ka viņu versijā teiktš, ka visas trīs personības ir nedzimušas, kas nozīmē, ka neviena no tām nav atvasināta no pārējām. Tomēr SDA, tāpat kā ortodoksija, joprojām saka, ka visas trīs personas ir viena nedalāma Dieva būtne. Tas padara viņu mācības patiesi trīsvienīgas. Ja viņi to tā neteiktu, tas nebūtu trinitārisms.

Kas attiecas uz ne-trinitārajām piezīmēm agrīnajā SDA, mēs varētu šeit uzrādīt milzīgu skaitu citātu, bet pagaidām mums pietiks, kā par piemēru visiem tiem, citēt dažus E. Vagonera izteikumus no viņa grāmatas "Kristus un Viņa Taisnība".

Kā jau to saprot lielākā daļa SDA, E. Vagoners bija galvenais "Taisnošanas ticībā" vēstījuma sludinātājs slavenajā 1888. gada Mineapoles Konferencē. Tiek uzskatīts, ka viņa pēdējā grāmata attēlo šo vēstījumu. Šī publikācija tika izdota 1890. gadā un tika izplatīta Adventes tautā. Un tā atklāja to, kāda tolaik bija SDA apstiprinātā un tos vienojošā ticība.

Elena Vaita apmeklēja Ģenerālo Konferenci Mineapolē. Tas nozīmē, ka viņa precīzi zināja, ko sludināja E. Vagoners. Tas ir vēstījums, pēc viņas teiktā, ko tajā laikā (1888. gadā) Dievs sūtīja Savai tautai.

Pietiek ar dažiem fragmentiem no E. Vagonera grāmatas, lai parādītu, kas 1890. gados veidoja ne-trinitāro SDA ticību, kas visā Elenas Vaitas kalpošanas laikā bija SDA standarta apstiprinātā ticība. Šis rindkopas, salīdzinot ar ticību trīsvienībai, ko šodien praktizē SDA, kopā uzrāda pārsteidzošas pārmaiņas. Un, pēc Viljama Džonsona teiktā, attiecībā uz izpratni par Kristus būtību, nākas piekrist, ka patiešām ir notikušas pārsteidzošas izmaiņas mūsu konfesijas uzskatos (skat. desmito nodaļu).

Savā grāmatā "Kristus un Viņa Taisnība" E. Vagoners izteica tādus apgalvojumus kā: ... - "Iesākumā bija Vārds". Cilvēka prāts nevar saprast gadsimtus, uz kuriem attiecas šī frāze." (E. J. Waggoner, "Christ and His Righteousness", page 9, 1890)

Par Dieva Dēla piedzimšanu viņš rakstīja: ... - "Cilvēkiem nav dots zināt, kad un kā Dēls piedzima; bet mēs zinām, ka Viņš bija Dievišķais Vārds ne tikai pirms Viņš nāca uz šīs zemes mirt, bet pat pirms pasaules radīšanas. (...) Mēs zinām, ka Kristus "izgāja un nāca no Dieva" (Jāņa 8:42), bet tas bija tik tālu mūžības laikmetos, ka tas bija tālu ārpus cilvēka prāta izpratnes." (turpat)

Šeit E. Vagoners nepārprotami noliedz trīsvienības doktrīnu - lai kāda tā būtu. Tas ir tāpēc, ka visās trīsvienības versijās teikts, ka visi trīs indivīdi ir viena vecuma, tas ir, viena vecuma (mūžīgi). Ja kāds no apgalvojumiem to noliedz, tad tā nav Trīsvienības doktrīna (skat. [sesto nodaļu](#)). 21. - 22. lappusē E. Vagoners apstiprina: ... - "Bija laiks, kad Kristus izgāja un nāca no Dieva, no Tēva krūts (Jāņa 8:42 un 1:18), un tas bija laiks tik tālu mūžības dienās, ka ierobežotai izpratnei tas praktiski ir bez sākuma. Patiesība ir tāda, ka Kristus ir dzemdināts Dēls, nevis radīts subjekts." (turpat, 21.-22.lpp.)

Runājot par Dieva Dēla personu, E. Vagoners rakstīja: ... - "Šis Vārds [Dievs] tika dots Kristum nevis kāda liela sasnieguma rezultātā, bet tas pieder Viņam pēc mantojuma tiesībām. Runājot par Kristus spēku un varenību, vēstules Ebrejiem autors saka, ka Viņš "kļuvis tik daudz varenāks par eņģeļiem, cik daudz pārāku par tiem Viņš mantojis Vārdu" (Ebr.1:4). Dēls vienmēr pamatoti saņem Tēva vārdu; un Kristus kā "vienpiedzimušais Dieva Dēls" pamatoti nes to pašu Vārdu. Lai arī starp cilvēkiem nav iespējamās ideālas reprodukcijas, dēls vienmēr vairāk vai mazāk iegūst līdzību savam tēvam; viņam zināmā mērā piemīt tēva rakstura iezīmes un fiziskā līdzība; un tomēr tas nav pilnīgs atdarinājums. Taču Dievā vai visos Viņa darbos viss ir pilnīgs, un tāpēc Kristus ir Tēva personas pilnīgs "godības atspulgs un būtības attēls". (Ebr.1:3). Kā Mūžīgā Dieva vienpiedzimušajam Dēlam, Viņam pēc būtības piemīt visas dievišķās īpašības." (turpat).

Atkārtojot mums domu, ka Kristus ir dzimušais Dēls, nevis radītais, E. Vagoners teica: ... - "Bet patiesība ir tāda, ka Kristus ir vienpiedzimušais Dēls, nevis radītais. Un Vārdu Viņš mantojis pārāku par eņģeļiem. Viņš ir "kā Dēls savā namā". (Ebr.1:4; 3:6). Un, tā kā Viņš ir vienpiedzimušais Dieva Dēls, Viņš ir pati Dieva būtība un daba, un Viņam no dzimšanas pieder visas Dieva īpašības; jo Tēvs ir gandarīts, ka Viņa Dēls var būt Viņa personības izpausme, Viņa godības spožums un piepildīts ar visu Dievišķības pilnību. Tātad Viņam ir "dzīvība sevī"; Viņam pašam piemīt nemirstība un Viņš var dot citiem nemirstību. Dzīvība mājā Viņā, tāpēc to nevar Viņam atņemt; bet, labprātīgi to noliekot, Viņš var to atkal ņemt." (turpat, 22. lpp.)

E. Vagoners uzskatīja, ka Kristus nav mazāks par Jehovu. Tolaik tā bija SDA draudzes konfesionālā ticība. Viņi uzskatīja, ka Kristus ir Dievs un to pamatoja neizmantojot trīsvienības argumentāciju. Turpinājumā viņš teica: ... - "Kristus atrodies Tēva klēpī pēc būtības ir Dievs un viņam ir dzīvība sevī, tāpēc viņš tiek pareizi saukts par Jehovu, pats par sevi pastāvošais, un tādā vārdā tiek saukts Jer. 23:56, kur teikts, ka Viņa laikā izglābs Jūdu un Israēls dzīvos drošībā. Un viņa vārds, kā to sauks, būs: "Tas Kungs mūsu taisnība". (turpat, 23.-24.lpp.)

E. Vagoners rūpējās, lai viņa vēstījumos nebūtu personību sajukuma. Viņš teica: ... - Šeit ir nepieciešams izteikt brīdinājumu. Lai neviens neiedomājas, ka mēs paaugstinām Kristu uz Tēva rēķina vai ignorējam Tēvu. Tas nevar būt, jo viņu intereses ir vienādas. Mēs godinām Tēvu, godājot Dēlu. Mēs atceramies Pāvila vārdus, ka „ ... mums ir tik viens Dievs, Tēvs, no kura visas lietas un kurš ir mūsu ilgu mērķis; un tik viens Kungs, Jēzus Kristus, caur kuru visas lietas, arī mēs caur Viņu." (1.Kor.8:6); kā mēs jau citējām, Dievs radīja pasaules caur Viņu. (turpat, 19. lpp.)

Tad viņš piebilda, ka gan Dievs Tēvs ir visu lietu avots, gan arī Dēls: ... - visas lietas galu galā nāk no Dieva Tēva; pat pats Kristus izgāja un nāca no Tēva, bet Tēvs bija gandarīts, ka Viņā mājā visa pilnība un ka Viņš ir katra radīšanas posma patiess un neapstrīdams Dalībnieks. Mūsu mērķis šajā pētījumā ir parādīt Kristus tiesisko stāvokli kā vienlīdzīgu ar Tēvu, lai varētu labāk novērtēt Viņa Atpestīšanas spēku." (turpat)

Tāpat kā Elena Vaita un citi SDA Pionieri, arī E. Vagoners apgalvoja, ka Kristus ir vienāds ar Dievu. Viņi neattēloja Viņu kā mazāku būtni vai kaut ko mazāku par Dievu Tēvu. Mums ir ļoti svarīgi to apzināties. Tas ir tāpēc, ka trinitāristi teiks pretējo, tas nozīmē, ka viņi mēģinās attēlot anti-trinitāro nostāju kā mācību, kurā Kristus ir sava veida pusdievs (vai daļējs pusdievs).

Pievērsiet uzmanību E. Vagonera izteikumiem par Svēto Garu. Viņš teica: ... - "Visbeidzot, mēs zinām par Tēva un Dēla dievišķo vienotību no tā, ka abiem ir viens un tas pats Gars. Pāvils šeit saka, ka tie, kas dzīvo

pēc miesas, nevar patikt Dievam: „ ... Bet jūs neesat miesā, bet Garā, tik tiešām, ka Dieva Gars mīt jūsos. Bet, ja kādam nav Kristus Gara, tas nepieder Viņam." (Rom. 8:9). Šeit mēs atklājam, ka Svētais Gars ir gan Dieva Gars, gan Kristus Gars." (turpat, 23. lpp.).

E. Vagonera teoloģijā Mineapoles Ģenerālajā Konferencē acīmredzami nebija trīsvienības un nebija arī tā laika Baznīcas valdošajā viedoklī kopumā. Tāds viedoklis valdīja ne tikai līdz 1890. gadiem, bet visā Elenas Vaitas kalpošanas laikā. Tas pats turpinājās gadu desmitiem pēc viņas nāves, līdz mēs atrodam Džadsona Vašburna iebildumus pret trīsvienības doktrīnu 1939. gadā (sk. iepriekš). Mēs vairāk par to uzzināsim, šīs nodaļas turpinājumā.

E.Vagonera vēstījumu pilnībā atbalsta Elena Vaita.

Turpmāko trīs gadu laikā pēc 1888. gada Mineapoles Ģenerālās Konferences Elena Vaita kopā ar E.Vagoneru un A.Džonsu (arī viens no galvenajiem sludinātājiem) apceļoja Ameriku. Tas notika vēl pirms tam, kad Baznīca viņu aktīvo darbību apzināti izjauca, nosūtot Elenu Vaitu uz Austrāliju un E.Vagoneru uz Angliju. Papildus tam, ka viņi kopā apmeklēja vietējās Draudzes, viņi apmeklēja arī nometņu sanāksmes, lūgšanu nedēļas sanāksmes, atmodas sanāksmes utt. Kā Vudrovs Vaidens savā rakstā "Glābšanas Svētceļojums" teica: ... - "Lai gan Mineapolē netika veiktas nekādas pretdarbības, opozīcija pret Vagoneru un Džonsu bija pietiekami iespaidīga, tāpēc Elena Vaita sadarbojoties ar A.Džonsu un E.Vagoneru, uzsāka intensīvu atmodas kampaņu visā Ziemeļamerikā. Nākamo trīs gadu laikā viņi to plaši apceļoja, uzsverot "Taisnošanas ticībā" prioritāti, kā vissvarīgāko spilgtas Kristīgās pieredzes pamata aspektu." (Woodrow Whidden, "Salvation Pilgrimage, The Adventist journey into justification by faith and trinitarianism")

Ir ļoti interesanti, ka nekur netiek skaidroti E.Vagonera uzskati par Dieva un Viņa Dēla savstarpējām attiecībām vai viņa uzskati par Svēto Garu, un nekur nav pierādījumu, ka SDA Baznīca kādreiz būtu iebildusi pret šādu mācību. Vēl interesantāk - netika atrasti arī nekādi Elenas Vaitas iebildumi. Vienīgos iebildumus varam atrast par to, kā E.Vagoners aplūkoja likumu (īpaši Galatiešiem 3:24), precīzāk, tas ir, kā cilvēks tiek glābts (taisnošana ticībā). Pie tam nākas atzīt, ka šos iebildumus neiesniedza Elena Vaita, bet gan vairāki citi delegāti.

Kā redzējām trīspadsmitajā nodaļā, E.Vagoners un Elena Vaita nepiekrīta inkarnācijai. Mēs esam iepazinušies ar faktiem, ka E. Vagoners uzskatīja, ka Kristus nevar grēkot (neiespējamība grēkot), savukārt Elena Vaita teica, ka Kristus varēja grēkot.

Tomēr Elena Vaita apgalvoja, ka caur šiem diviem jauniešiem (E.Vagoners un A.Džonss) Pats Dievs nosūtīja vēstījumu SDA baznīcai. Elena Vaita to teica pēc tam, kad Dievs viņu jau bija vairāk nekā 50 gadus vadījis Praviētiskajā kalpošanā. Šis paziņojums tika iespiests kā brošūra, kā īpaša liecība, "Battle Creek" draudzei un tas tika iekļauts publikācijā "Liecībās Evaņģēlija sludinātājiem un kalpotājiem" (skat. 91. lpp.). Tas bija 1895. gadā un viņa teica: ... - "Tas Kungs Savā lielajā žēlsirdībā caur sludinātājiem Vagoneru un Džonsu sūtīja Savu visvērtīgāko vēstījumu Savai tautai. Vēstījumam bija pasaulei jāatklāj paaugstinātais Pestītājs, Upuris par visas pasaules grēkiem. Tas stāstīja par mūsu "taisnošanas ticībā Galvotāju"; tas aicināja cilvēkus pieņemt Kristus Taisnību, kas izpaužas paklausībā visiem Dieva baušļiem. Daudzi ir pazaudējuši Jēzu ārpus redzesloka. Viņiem vajadzēja vērst savu skatienu uz Viņa dievišķo personību, Viņa nopelniem un nemainīgo mīlestību pret cilvēci. Visa vara ir nodota Viņa rokās, lai Viņš varētu dāvēt cilvēkiem bagātīgas dāvanas, pasniedzot nenovērtējamo "Savas Taisnības" dāvanu bezpalīdzīgajam cilvēkam." (Ellen G. White, Testimony to Battle Creek 1st May 1895 written from Hobart, Tasmania, Australia to O. A. Olsen, MR 1100 Vol. 14, also 'Testimonies to Ministers and Gospel Workers' page 91)

Vispirms atzīmējiet šīs ziņas datumu. Tas bija 1895. gada 1. maijā. Tas bija neilgi pirms viņas paziņojuma par Kristus "dzimšanu" un "radīšanu" avīzes publikācijā (1895. gada 30. maijs un 8. jūlijs). Šajā nodaļā mēs tos vēlreiz apskatīsim. Viņa nonāca pie secinājuma: ... - "Tas ir vēstījums, ko Dievs pavēlēja nodot pasaulei. Tas ir trešā eņģeļa vēstījums, kas jāpasludina skaļā balsī un to pavadīs ievērojama Viņa Gara izliešanās." (turpat)

Elena Vaita atbalstīja E. Vagonera vēstījumu Mineapolē. Viņa pat teica, ka tā ir "vēsts, ko Dievs pavēlēja nodot pasaulei" un, ka "trešā eņģeļa vēsti" pavadīs "ievērojama" Dieva Svētā Gara "izliešanās". Nemiet vērā arī to, ka viņa teica, ka daudziem ir jāpievērš uzmanība Kristus "Dievišķajai personai". Ja Elenai Vaitai būtu bijušas kādas pretenzijas pret E.Vagonera uzskatiem, it īpaši attiecībā par Kristu, tad šeit būtu bijis īstais brīdis, kad to varēja pateikt, bet viņa to nedarīja. Viņa tieši pretēji, slavēja viņa vēstījumu.

Mineapoles Ģenerālās Konferences laikā (1888.g.) E.Vagonera piezīmes par attiecībām, kas pastāvēja starp Dievu, Viņa Dēlu un Svēto Garu, bija SDA Baznīcas konfesionālā ticība. Šis viedoklis bija stingri anti-trinitārs. Vēlāk šajā pat nodaļā mēs izpētīsim atzīšanos tieši tādā konfesionālā pārliecībā. Bet vispirms mums jāpārliecinās, ka E.Vagonera uzskati par "Kristus dievišķumu" bija pilnīgā saskaņā ar Praviešu Gara vēstīti.

E.Vagoners iet kopsolī ar Praviešu Garu.

Daudzi teica, ka, tuvojoties 1890. gadiem, Elenas Vaitas uzskati atšķīrās no citu Pionieru ticības, taču tas ir ļoti nopietns un nepareizs priekšstats. Tas jo īpaši attiecas uz Dēla "dzimšanas" jēdzienu. Savā grāmatā "Kristus un Viņa Taisnība" E.Vagoners rakstīja: ... - „Ir taisnība, ka Dieva dēlu ir daudz, bet Kristus ir "vienpiedzimušais Dieva Dēls" un līdz ar to Dieva Dēls tādā nozīmē, ka neviena cita būtne nekad nav bijusi un nekad nevarēs būt. Eņģeļi ir Dieva dēli, tāpat kā Ādams (Ījaba 38:7; Lūkas 3:38) no radīšanas; Kristieši pēc adopcijas ir Dieva dēli (Rom. 8:14,15), bet Kristus ir Dievam dzimušais Dēls. Vēstules Ebrejiem autors arī parāda, ka Dieva Dēla stāvoklis nav tāds, uz kuru Kristus būtu bijis jāpaaugstina, bet tas bija stāvoklis uz kuru Viņam bija tiesības.” (E. J. Waggoner, "Christ and His Righteousness", page 12, 1890).

Lūk, E.Vagonera argumentācija par Kristu kā Dieva Dēlu. Pievērsiet uzmanību viņa vārdiem ļoti uzmanīgi. Viņš teica, ka eņģeļi ir Dieva dēli "no radīšanas", bet kristieši bija Dieva dēli "pēc adopcijas", bet "Kristus ir Dievam dzimušais Dēls". Tāds bija viņa 1888. gada vēstījums.

Tagad ievērojiet, ko Ellena Vaita teica pēc 7 gadiem. Tas bija tad, kad viņa bija Austrālijā. Tas ir gandrīz identisks tam, ko teica E. Vagoners. 1895. gada vasarā (tajā pašā mēnesī viņa uzrakstīja iepriekš minēto vēstuli no Austrālijas, apstiprinot E. Vagonera vēstījumu Mineapolē) Elena Vaita rakstīja: ... - "Ir iesniegts pilnīgs piedāvājums; jo "... Dievs tik ļoti mīlēja pasauli, ka deva savu vienpiedzimušo Dēlu ...", nevis radītu dēlu, kā eņģeļi, un nevis adoptētu dēlu, kā piedots grēcinieks, bet Dēlu, kas dzimis pēc Tēva personas attēla, visā Viņa spožumā, diženumā un godībā, līdzvērtīgs Dievam autoritātē, cieņā un dievišķajā pilnībā. Viņā mājāja visa Dieva pilnība miesīgi." (Ellen G. White, Signs of the Times, 30th May 1895, "Christ our complete salvation")

Elena Vaita šeit pauž to pašu ideju, ko E. Vagoners Mineapolē. Par to nav šaubu. Kā daudzi zina, Elenai Vaitai bija ļoti maza formālā izglītība. Viņa pati par sevi teica, ka viņai ir grūti rakstiski izteikt to, ko Dievs viņai ir parādījis. Tāpēc reizēm viņa izmantoja citu autoru vārdus. Es to saku tāpēc, ka, salīdzinot Elenas Vaitas paziņojumu ar to, ko E. Vagoners citē savā grāmatā "Kristus un Viņa Taisnība", ir ļoti grūti nepamanīt citātu līdzību.

Kā mēs arī atzīmējam iepriekšējā nodaļā, Elena Vaita tikai 6 nedēļas vēlāk rakstīja: ... - "Mūžīgais, Nemainīgais Tēvs atdeva Savu vienpiedzimušo Dēlu, atrāva Viņu no Sava klēpja. Tas tika radīts pēc Viņa tēla un Viņš tika nosūtīts uz zemi, lai atklātu, cik ļoti Viņš mīl cilvēci." ((Ellen G. White, Review & Herald 9th July 1895 "The Duty of the Minister and the People").

Šeit termina "dzimušais" vietā Elena Vaita izmanto vārdu "radīts". Viņa šeit nedomāja, ka Kristus būtu radīts. Mēs to zinām, jo tas būtu pretrunā ar daudziem citiem viņas apgalvojumiem, ka Dēls būtībā ir Dievs, lai gan viņa vairākkārt ļoti skaidri norādīja, ka kā cilvēks, Viņš nebija bezgalīgais Dievs (Dievs Tēvs).

Tolaik (1895.g.) šis uzskats tika izteikts caur Praviešu Garu un bija vispārpieņemtais SDA Draudzes viedoklis. Protams, tas bija tas pats, ko E.Vagoners teica Mineapolē. Ja Elena Vaita vai E.Vagoners būtu teikuši savādāk, tad tas būtu pretrunā SDA uzskatiem. Tā tas bija pirms, kā arī pēc Elenas Vaitas nāves.

Dadlijs Kenraits - Kristus, dievišķais Dieva Dēls.

Daudz varētu stāstīt par Dadliju Mārvinu Kenraitu (1840-1919), taču šeit vieta ir ierobežota. Viņš ir atstājis iespaidu, ka ir bijis diezgan nepastāvīgs un svārstīgs cilvēks. Viņš tika iecelts SDA kalpošanā 1865. gadā, bet piedzīvojis vilšanos un vairākas reizes gājis prom, lai vēlāk atgrieztos, tomēr 1887. gada februārī uz visiem laikiem pameta SDA baznīcu, lai kļūtu par Baptistu priesteri.

SDA laikā viņš stingri iebilda pret trīsvienības doktrīnu, bet, kad kļuva par Baptistu Draudzes locekli (1887), viņš paziņoja, ka tic trīsvienībai. Mūsu pētījumā viņš ir īpaši pieminēts tāpēc, ka visu atlikušo mūžu viņš strādāja pret SDA draudzi. Viņš uzrakstīja ļoti populāru grāmatu ar nosaukumu "Septītās Dienas Adventisma noraidīšana". Šai grāmatai ir bijuši vismaz 14 atsevišķi izdevumi. Tiek apgalvots, ka Dadlijs M. Kenraits ir bijis ļoti spēcīgs sludinātājs. Viņš bija arī izcils rakstnieks. Viņš plaši rakstīja žurnālam "Review un Herald".

Piemēram, 1878. gadā rakstā ar nosaukumu "Dieva personība" D.Kenraits rakstīja: ... - "Bībelē nekas nav teikts par trīsvienību. Dievs to nekad nepiemin, Jēzus nekad neizmantoja tādu terminu, un apustuļi par to nekad nerunāja. "Bet tagad cilvēki uzdrošinās piesaukt Dievu kā Triādi, Trīsvienību utt." (D. M. Canright, Review and Herald, August 29th 1878, "The Personality of God")

D.Kenraitam, protams, ir taisnība. Neviena neapstrīdēs šo faktu. Nekur Svētajos Rakstos, kā arī Elenas Vaitas publikācijās Dievs nav minēts kā Trīsvienība. Tāpēc šai mācībai vienmēr jāpaliek kā iedomātai mācībai ([plašāku informāciju skatīt ceturtajā nodaļā](#)). Apgalvodams, ka Dievs ir visas dzīvības un nemirstības avots, viņš arī saka: ... - "Pat Jēzus Kristus, Dieva Dēls, saņēma savu eksistenci un dzīvību no Tēva, jo Viņš pats saka: „...Itin kā Mani sūtījis dzīvais Tēvs, un Es esmu dzīvs Tēvā, tāpat arī tas, kas Mani bauda, būs dzīvs Manī...” (Jāņa 6:57), "...Jo, itin kā Tēvam ir dzīvība pašam Sevī, tāpat Viņš arī Dēlam ir devis, lai Tam būtu dzīvība pašam Sevī...” (Jāņa 5:26). Šis apgalvojums ir nepārprotams. Tēvam ir dzīvība pašam sevī, un savā lielajā mīlestībā pret savu Dēlu Viņš Viņam piešķir tādu pašu dāvanu; bet noteikti ir jāatzīmē, ka Tēvs ir tas, kurš ir dāvanas devējs (...). Piekrītot tam, apustulis saka: "... bet mums ir tik viens Dievs, Tēvs, no kura visas lietas un kurš ir mūsu ilgu mērķis; un tik viens Kungs, Jēzus Kristus, caur kuru visas lietas, arī mēs caur Viņu...” (1.Kor.8:6) Aplūkojiet cik rūpīgi Pāvils atšķir Tēvu un Dēlu. Viņš saka: "viens Dievs, Tēvs, no kura visas lietas" un "viens Kungs, Jēzus Kristus, caur kuru visas lietas". Tēvs ir visa avots. Jēzus ir tas, caur kuru viss tiek darīts. Visu autoritāti, godību un spēku Kristus saņēma no sava Tēva. Tas Viņam tika dots, Viņā pašā tā visa nebija." ([turpat](#))

D.Kenraits secināja ([tas attiecās uz Jēzus teikto: „Bet šī ir mūžīgā dzīvība, ka viņi atzīst Tevi, vienīgo patieso Dievu, un to, ko Tu esi sūtījis, Jēzu Kristu.”](#)): ... - "Mums ir jāatzīst Tēvs kā vienīgais patiesais Dievs. Tad nebūs cita patiesa Dieva, izņemot Tēvu. Bet mums ir jāatzīst arī Viņa Dēls Jēzus Kristus, kuru Viņš sūtīja. Un cik vienkārša un skaidra ir šī mācība, tik pat bagātīgi tā tiek atbalstīta Svētajos Rakstos." ([turpat](#))

Tā ir pārliecība, kādu kādreiz sludināja SDA. Tāda bija dominējošā konfesionālā ticība.

Valdošā pārliecība.

1888. gada Mineapoles Ģenerālās Konferences laikā, kā arī turpmākajās desmitgadēs nevar noliegt, ka SDA Baznīcas valdošā pārliecība bija, ka Tēvs ir nedzimis, Dēls ir piedzimis un Svētais Gars nāk no tiem Abiem. Pret to nebija nevienam pretenzijas, un arī Elenai Vaitai nebija iebildumu. Principā šie jēdzieni, ciktāl tie ir piemērojami šeit, atbilst Ticības Apliecībām, kas tika pieņemtas Ekumeniskajās padomēs Nikajā. ([325. gadā](#)) un Konstantinopolē ([381. gadā](#)).

Pretēji SDA agrīnajiem uzskatiem, to laiku Ticības Apliecības ([325. un 381. gadā pēc Kristus](#)) apgalvo, ka Dēls ir mūžīgi dzimis no Tēva un pieder vienai Dieva būtībai (vienai substancei). Un SDA neticēja tādai versijai. Līdz pat šodienai nekas nav mainījies. Ekumēniskās padomes pārliecības nepieņemšana padara tās par ne-trīsvienīgām. Viņi saprot, ka Bībele, kā tāda, šajos jautājumos netiek atklāta.

Nākamajā gadā ([1889. g.](#)) nebija iebildumu pret E. Vagonera teoloģiju par "Dievišķajiem jautājumiem". Tas bija tad, kad SDA Baznīcas vārdā laikrakstos tika publicēta rakstu sērija, ko viņš sarakstīja, aizstāvot Kristus dievišķību. Mēs viņa rakstu sērijas materiālus apskatīsim nākamajā nodaļā. Tādā pašā veidā arī nākamajā gadā ([1890. g.](#)) nebija nekādu iebildumu. Tas bija gads, kad viņa Mineapoles evaņģelizācijas ziņojumi tika publicēti kā grāmata "Kristus un Viņa Taisnība". Šī ir grāmata, kuru mēs tikko citējam. No tā var redzēt, ka E.Vagonera izpratne par "Dievišķajiem jautājumiem" bija vispārpieņemta pārliecība SDA draudzē.

Atgriežoties piecus gadus pirms Mineapoles Ģenerālās Konferences, no SDA publikācijām var redzēt, ka Kristus "dzimšanas" jēdziens tolaik bija SDA konfesionālā ticība. Diskusijā ar virsrakstu "Kristus nav radīta būtne" kāds lasītājs uzdeva šādu jautājumu: ... - "Vai jūs, lūdzu, varētu man līdzdalīt tās Svēto Rakstu vietas, kurās ir skaidri teikts, ka Kristus ir radīta būtne?" ([Question No. 96, Review and Herald, April 17th 1883, The commentary, Scripture questions, "Answers by W. H. Littlejohn"](#))

Persona, kura uzdeva šo jautājumu, sevi identificēja tikai ar iniciāļiem J.K., tāpēc mēs nezinām, kas viņš bija, taču varam teikt, ka ir vairāk nekā iespējams, ka viņš (vai viņa) nebija Adventists. Es to saku tāpēc, ka SDA mācība, ka Kristus ir vienāds ar Dievu (no Viņa dzimis), nevis ka Viņš ir radīta būtne. V.H.Litldžons atbildēja uz šo jautājumu: ... - "Jūs maldāties, pieņemot, ka SDA māca, ka Kristus jebkad ir ticis radīts. Gluži pretēji, viņi uzskata, ka Viņš ir "dzimis" no Tēva un ka Viņu var pamatot saukt par Dievu un pagodināt to." ([turpat](#))

Tāda patiešām bija SDA draudzē valdošā ticība 1883. gadā. Tas bija piecus gadus pirms Mineapoles Ģenerālās Konferences. No tā mēs varam saprast, kāpēc E.Vagonera argumentācija Ģenerālās Konferencas laikā neizraisīja ne Elenas Vaitas, ne kādu citu dalībnieku iebildumus. V.H.Litldžons turpināja: ... - "Viņi [ASD] uzskata, ka pasauli un visu, kas ir, Kristus ir radījis kopā ar Tēvu. Tomēr viņi uzskata, ka kaut kur pagātnes nebeidzamajos gadsimtos bija brīdis, kad piedzima Kristus. Viņi domā, ka Dievam ir jābūt pirms Kristus savā pastāvēšanas laikā, lai Kristus varētu piedzimt no Viņa un uzturēt Dēla attiecības ar Viņu." (turpat)

Atkal tas bija SDA ticības pamats ne tikai 1883. gadā, bet visā Elenas Vaitas kalpošanas laikā. V.H.Litldžons turpināja: ... - "Viņi pieturas pie atsevišķas Tēva un atsevišķas Dēla personības, noraidot kā absurdu to "Trinitārisma iezīmi", kura uzstāj, ka Dievs, Kristus un Svētais Gars ir trīs personas, bet vienlaikus tomēr viena persona." (turpat).

Daži trinitāristi teiks, ka tas nav tas, kam viņi patiesi tic, bet, ja tas tā tiek teikts, tas arī paskaidro, ka viņu Trīsvienīgais Dievs nav persona. Tad V.H.Litldžons apstiprināja SDA pamata ticību Dieva un Kristus vienotībai: ... - "SDA uzskata, ka Dievs un Kristus ir viens tādā pat nozīmē, kā Kristus lūdza, lai Viņa mācekļi kļūtu par vienu; tas ir, ka viņi būtu vienoti garā, mērķos un darbos." (turpat).

Nākamajā nodaļā mēs redzēsim, ka tas bija ļoti līdzīgi Elenas Vaitas teiktajam, taču, citējot viņu šeit, šī nodaļa sanāktu pārāk gara. Ir ļoti interesanti, ka V.H.Litldžons savu atbildi pabeidza, sakot: ... - "Skatiet šajā izdevniecībā publicētos SDA pamatprincipus. Cena - 4 centi." (turpat)

Tajā laikā (1883.g.) šķiet pārdošanā ir bijis traktāts, kurā sīki ir bijuši izklāstīti SDA uzskati. Acīmredzot tas bija detalizēts, viņu pārliecības par Kristu, apraksts. Līdz šim man nav izdevies to atrast, tāpēc nav iespējas to citēt šeit.

Mūsu Pestīšanas Kapteinis.

1886. gadā Ūrija Smits kā žurnāla "Review and Herald" redaktors publicēja grāmatu ar nosaukumu "Mūsu Pestīšanas Kapteinis". Šo grāmatu uzrakstīja Čārlzs Veslijs Stouns, Ģenerālās Konferences ikgadējais sekretārs, skolotājs un redaktors. Č.V.Stouns tika ordinēts 1879. gadā un savu grāmatu uzrakstīja 1883. gadā, kad mācīja Battle Creek valsts skolā. Viņš arī mācīja uzņēmējdarbību un dziedāšanu Battle Creek Koledžā. Neskatoties uz to, ka savas grāmatas rakstīšanas gadā viņš traģiski gāja bojā vilciena avārijā, Ū.Smits uzskatīja to par publicēšanas cienīgu un publicēja pēc 3 gadiem. 1883. gada Vermontas Konferences ikgadējā sesijā protokolā bija teikts: ... - "Ņemot vērā, ka notikušais šajā briesmīgajā katastrofā, avārijā Bornā, Vateraunā Ogdensburgā Karlionā, Ņujorkas štatā, 1883. gada 27. jūlija vakarā pieder noslēpumainajai Dieva Providencei, mūsu sirdis ir dziļi noskumušas par mūsu mīļotā brāļa kalpotāja Č.V.Stouna pēkšņo nāvi. Vēlamies paziņot, ka šī Konference ir cietusi lielus zaudējumus; un ka mēs izsakām ģimenei un draugiem sirsnīgu līdzjūtību viņu lielajās bēdās." (Review and Herald, September 25th 1883 "Vermont Conference")

Līdz šim man nav izdevies atrast Č.V.Stouna grāmatu, lai to izlasītu pats, bet esmu atradis citātu no tās un ar to tagad padalīšos ar jums: ... - "Tādējādi Vārds ir Kristus. Teksts runā par Viņa izcelsmi. Viņš ir Tēva vienpiedzimušais. Tas, kā Viņš radās, Bībele mūs neinformē; bet ar šo un vairākiem līdzīgiem vēstījumiem Svētajos Rakstos mēs varam uzzināt, ka Kristus ir radies atšķirīgā veidā, nekā citas radības parādījās pirmo reizi; pie tam Viņš izauga no Tēva būtnes tādā veidā, kuru nav vajadzīgs mums pašlaik saprast." (C. W. Stone, "The Captain of our Salvation", page 17, 1886.)

Arī LeRojs Edvins Frūms piemin Č.V.Stounu savas grāmatas "Liktenīgā Kustība" 10.nodaļā (sk.VIII. apakšvirsrakstu): "Stouns – Kristus no "Nebūtības" nonāca "Būtībā", kur viņš raksta: ... - "Grāmatas "Mūsu Pestīšanas Kapteinis" otrajā nodaļā "Kas ir Kristus?" Č.V.Stouns mūs aizved "tālā pagātnē" (12 lpp.), "laika posmā pirms radīšanas" (15 lpp.), tas ir, līdz laikam, "... kad līdzās Viņam ("dzīvā Dieva Dēlam") un Dievam Tēvam nebija neviena būtne " (15 lpp.). Un tad viņš paziņo: "Kristus pastāvēja pirms jebkuras citas radības, izņemot Dievu Tēvu" (turpat). Č.V.Stouns pareizi noliedz, ka Kristus Pats būtu bijis "radīta būtne" (16 lpp.), un tāpēc atsauca uz Viņu kā uz "visu lietu radīšanas efektīvo cēloni". (LeRoy Froom, Movement of Destiny, chapter 10 - VIII, "Amplified "Atonement" Volume Hastens Confrontation', page 179, 1971)

Šeit atkal mēs redzam SDA sākotnējo ticību. Es uzskatu, ka Kristus nāca no Dieva klēpja, tāpēc Viņš ir ne tikai Dieva Dēls, bet arī pats Dievs. Izsakot piezīmi L. Frūms atzīst, ka Č.V.Stouns savas grāmatas "Mūsu Pestīšanas Kapteinis" 16. lappusē "pareizi" noliedz, ka pats Kristus būtu "radīta būtne" un ka Viņš Pats būtu

radījis visas lietas. Un tiešām viss, ko Č.V.Stouns rakstīja savā grāmatā, bija tieši tas, ko E.Vagoners sludināja divus gadus vēlāk Mineapolē (sk. iepriekš). Tad L. Frūms vēl piebilst: ... - "Tad Č.V.Stouns pievēršas Kristus "izcelsmei" (17 lpp.) un saka: "Par to veidu, kā Viņš radās, Bībele mūs neinformē" (turpat). Tāpēc mums, šķiet, vajadzētu rasties secinājumam, ka, pēc Č.V.Stouna domām, tā kā Kristus bija "izcelsme" un eksistences sākums, un kādā brīdī Tas sāka "būt", tāpat neizbēgami ir bijis laiks, pirms kura, nebija iespējama Viņa personīgā eksistence. Tāda, protams, ir tikai sava veida "ariānistiskā" nostāja, pie kādas arī Ū.Smits tolaik pieturējās (17 lpp.)." (turpat).

Mēs gan zinām, ka tie bija kas vairāk nekā vienīgi Čārlza Stouna un Ūrijas Smita personīgajie uzskati. Toreiz tāda bija SDA dominējošā pārliecība. Tā ir pārliecība, kādu E.Vagoners pēc diviem gadiem (1888.g.) sludināja Mineapolē (sk. iepriekš). Tā bija vēsts, kuru Elena Vaita apstiprināja, sakot, ka tā ir no Dieva. Tad, citējot iepriekš minēto fragmentu (17. lpp.) no Č.V.Stouna grāmatas, L. Frūms rakstīja: ... - „Č.V.Stouns atkal atsaucas uz laiku, "pirms radīšanas" (17. lpp.), kad "ir divas būtnes - Tēvs un Dēls, kur abiem ir dots vārds Dievs" (19. lpp. ; arī 40. lpp. - "tikai divas būtnes Visumā "). Tad viņš pareizi parāda, ka Kristus bija "Radītājs" (20. lpp.), Likumdevējs (39. lpp.), Starpnieks (III nodaļa), Pestītājs un Vadonis un Praviešu iedvesmotājs (72. lpp.). Šī pēdējā daļa bija patiesa un labi noformulēta." (turpat)

Šeit atkal ir ļoti labi noformulēta SDA Pionieru ticība Elenas Vaitas kalpošanas laikā.

Rakstā par Čārlza Stouna nāvi, Džordžs Batlers, kurš tolaik bija Ģenerālās Konferences Prezidents, par tikko notikušajām bērēm izteicās: ... - "Mēs varam secināt, ka klātesoši bija ap divi tūkstoši pieci simti cilvēku, parādot šī apgabala pilsoņu cieņu pret viņu. Viņš bija starp viņiem kā skolotājs un kā kalpotājs. ... Mēs bijām pazīstami ar brāli Stounu kādus desmit vai divpadsmit gadus. Viņam piemita visaugstākās klases spējas daudzās virzienos. Viņa muzikālais talants, iespējams, bija pārāks par jebkuru citu mūsu rindās." (George Butler, Review and Herald, August 7th 1883, "A mysterious providence")

Turpinājumā Dž. Batlers par Č.V.Stounu rakstīja: ... - "Viņš ļoti mīlēja patiesību un stingri ticēja visiem tās aspektiem. Viņš bija morāli drosmīgs cilvēks, lai paustu savu pārliecību neatkarīgi no tā, vai citi atbalsta viņa uzskatus vai nē." (turpat).

Tas liecina, ka savā pārliecībā Č.V.Stouns nebija pretrunā ar citiem SDA pārstāvjiem, bet bija ar viņiem pilnīgā saskaņā. Šīs grāmatas publicēšana liecina, ka tajā teiktais bija pieņemams SDA. Lai izlasītu visu Dž.Batlera rakstu par Čārlzu Stounu, noklikšķiniet uz šīs saites.

<http://documents.adventistarchives.org/Periodicals/RH/RH18830807-V60-32.pdf>

Dienu sākums.

Pirms trīsvienības doktrīnas apstiprināšanas SDA Draudzēs dominēja pārliecība, ka Dieva Dēlam kā personībai bija dienu sākums.. Par to var spriest pēc šādiem Džeimsa Vaita apgalvojumiem (1881.g. bija viņa nāves gads): ... - "Esot vēl Savā paaugstinātajā stāvoklī, pirms Viņš pazemojās pazudušo grēcinieku izpiršanas darbā, Kristus Dieva veidā būdams uzskatīja neturēt par laupījumu līdzināties Dievam, jo radīšanas darbā un tiesību institūcijā, lai pārvaldītu radīto inteligenci, Viņš bija vienāds ar Tēvu. Tēvs bija lielāks par Dēlu, jo Viņš bija pirmais. Dēls bija vienāds ar Tēvu, jo visu saņēma no Tēva." (James White, Review and Herald, 4th January 1881, "The Mind of Christ")

Dž.N.Endrjūs, arī būdams ar anti-trinitāru ticību, rakstīja par tiem, kam ir dienu sākums: ... - "Pat Dieva eņģeļiem bija dienu sākums, tāpēc viņi būs tikpat izslēgti no bezgalības kā cilvēku ģimenes locekļi. Un, kas attiecas uz Dieva Dēlu, arī Viņš tiks izslēgts, jo Viņam bija Dievs kā Tēvs un kādreiz pagātnes mūžībā bija dienu sākums. Tāpat, ja mēs izmantotu Pāvila valodu absolūtā nozīmē, nebūtu iespējams atrast nevienu citu Visumā, izņemot vienu būtņi, proti, Dievu Tēvu, kuram nav tēva, ne mātes, ne izcelsmes, ne dienu sākuma vai mūža beigas." (J. N. Andrews, Review and Herald, 7th September 1869, "Melchisedec").

Ūrijs Smits bija ar līdzīgu viedokli. Savā grāmatā "Pārdomas par Daniēla un Atklāsmes grāmatu" viņš rakstīja: ... - "Raksti nekur nerunā par Kristu kā radītu būtņi, bet, gluži pretēji, tieši paziņo, ka Viņš ir dzimis no Tēva. (skat. Atkl. 3:14), kur tiek parādīts, ka Kristus nav radīta būtne. Lai gan Viņam kā Dēlam nav pagātnē mūžīgās pastāvēšanas kopā ar Tēvu, tad tomēr Viņa, kurš ņemts no Tēva, eksistences sākums, ir pirms visiem radīšanas darbiem, attiecībā uz kuriem Viņš ir līdzradītājs kopā ar Dievu. (Jāņa 1:3; Ebrejiem 1:2)." (U. Smith, Thoughts on the Book of Daniel and the Revelation, p. 430. 1882)

Pēc tam viņš runāja par Jāņa 5:26, Filipiešiem 2:9 un Ebrejiem 1:8:... - "Šis liecības norāda, ka Kristus tagad ir vienāds pielūgsmes objekts ar Tēvu; bet tas nepierāda, ka Viņiem Abiem būtu kopīga eksistence mūžīgajā pagātnē." (turpat)

Uzlūkojot Jēzu.

Runājot par Kristu, bija viena grāmata, kurā bija viss, kam SDA ticēja 1900. gadu sākumā. Šo grāmatu sauca "Uzlūkojot Jēzu", un to sarakstīja Ūrija Smits. Šī bija tā pati persona, kas uzrakstīja klasisko grāmatu "Pārdomas par Daniēla un Atklāsmes grāmatu". Bet, kad mūsu konfesija savos uzskatos ieviesa trīsvienību, šī grāmata tika vardarbīgi rediģēta. Tas tika darīts, lai no tās lappusēm varētu izņemt visu, kas liecinātu par anti-trinitārismu. Tas notika četrdesmitajos gados, kad SDA iefiltrējās trinitārisms. Kā tas tika darīts mēs redzēsim turpmākajās nodaļās.

Būtu pārāk plaši šeit runāt par to, cik augstu novērtēja grāmatu "Uzlūkojot Jēzu" gan SDA, gan lasītāji, kuri nebija SDA. Tāpēc gluži tāpat kā viņa grāmata "Domas par Daniēla un Atklāsmes grāmatu", tāpat grāmata "Uzlūkojot Jēzu" saņēma visaugstāko atzinību. Trīsdesmit devītajā nodaļā mēs uzzināsim un izpētīsim saņemtas atzinības mērogu. Šeit mēs ņemsim vērā komentārus, kas tika izteikti par šo jautājumu, kā arī reklāmas, kas pamudināja SDA iegādāties šīs grāmatas. Viņa grāmatas otrā nodaļa sākās ar skaidru viņa anti-trinitārisma nostāju: ... - "Tikai Dievam nav sākuma" (Uriah Smith, "Looking unto Jesus", page 10, chapter 2, "Christ as Creator" 1898)

Šeit ar dažiem vienkāršiem vārdiem ir pausta pārliecība, ka Vienīgā Būtne, kurai nav sākuma, ir Dievs (Tēvs). Tā teica arī citi mūsu Pionieri, piemēram, Džeimss Vaits, Dž. Endrjūs un E.Vagoners (skat. iepriekš). Tad Ū.Smits par Dieva Dēlu teica: ... - "Kaut kad agrākajā laikmetā, kad varēja būt sākums - periods tik tālu, ka ierobežotam prātam tā būtībā ir mūžība - parādījās Vārds." (turpat)

Tieši to teica E.Vagoners (skat. iepriekš). Kā jūs redzējat, arī Ellena Vaita teica, ka Kristus dievišķo dzīvi "nevar saskaitīt ar cilvēku aprēķiniem", kā arī to, ka to "nevar izmērīt skaitļos". Tiem, kas vēlas atkārtoti izpētīt šo jautājumu, varu ierosināt pārskatīt piecpadsmito un sešpadsmito nodaļu (arī sk. Signs of the Times. 3rd May 373 1899 "The Word made flesh"). Lai lasītu visu rakstu, apmeklējiet mājaslapu šeit:

<https://m.egwwritings.org/en/book/820.15824>

Ūrija Smits, citējot Jāņa 1:1, par Kristu teica: ... - "Šis neradītais Vārds bija Būtne, un kad laiks piepildījās, Tā kļuva par miesu un dzīvoja starp mums. Viņa sākums nebija tāds kā jebkurai citai būtnei Visumā. Tas izpaužas noslēpumainos vārdos: "Viņa (Dieva) vienpiedzimušais Dēls" (Jāņa 3:16; 1.Jāņa 4:9), "Tēva vienpiedzimušais Dēls" (Jāņa 1:14) un: "Es esmu izgājis un nāku no Dieva." (Jāņa 8:42). Tādējādi šķiet, ka nevis ar radīšanu, bet ar mums nezināmu dievišķu impulsu vai procesu, kas zināms tikai Viszinībai un iespējams tikai Visaugstākajam, parādījās Dieva Dēls." (turpat)

Ievērojiet uzsvāru, kādu izmanto Ū.Smits, sakot, ka Kristus nav radīta būtne. Mēs arī atzīmējam, ka, tāpat kā E.Vagoners, viņš saka, ka Kristus dzimšanas process, kā arī Viņa dzimšanas laiks "ir zināmi tikai Viszinībai". Tad Ū.Smits par Svēto Garu teica: ... - "Un turklāt Svētais Gars (tulkojuma vājuma dēļ saukts par "Svēto Garu"), vai Dieva Gars, vai Kristus Gars arī pastāvēja un bija Viņu spēka un dievišķās iedvesmas starpnieks, kā arī prezentēja Viņus abus (Psalms 139:7)." (turpat)

Šeit atkal mēs redzam, kam SDA ticēja 1900. gadu sākumā attiecībā uz Svēto Garu. Ū.Smits teica, ka tas ir "Kristus Gars", kā arī "Dieva Gars" un ka Viņš (Svētais Gars) ir "Viņu abu pārstāvis". Tieši tam tic daudzi mūsdienu SDA, kuri neatbalsta trīsvienības mācību.

Pēc padziļināta skaidrojuma, ka Kristus ir radījis visas lietas un vēlreiz pārliecinājies, ka viņa lasītāji nenonāks pie secinājuma, ka pats Kristus varētu būt radīta būtne, Ū.Smits raksta: ... - "Ar Dēla piedzimšanu tika pārtraukta Dievišķā attīstība pie Dieva. Viss pārējais, gan dzīvais, gan nedzīvais, bija Tēva un Dēla radīšanas darba rezultāts - kur Tēvs, kā pirmcēlonis, bet Dēls, kā darbīga uzticības persona, caur kuru viss tika paveikts. Daudzveidīgas saprātīgas būtnes, neatkarīgi no tā, cik augstas inteligences pakāpes, vai tās būtu augstākas vai zemākas; kā arī dažādas ķerubū vai serafu kārtas; visu veidu spožos troņus un varenās valstības, ķņazistes un dažādus spēkus, to visu ir radījis mūsu Kungs Jēzus Kristus." (turpat, 13. lpp.)

Attiecībā uz jau pastāvošo Dieva Dēlu šis paziņojums īsumā apkopo visu, kas mums jāzina par SDA ticību 1900. gada sākumā. Kā teica Ū.Smits: "Ar Dēla piedzimšanu tika pārtraukta Dievišķā attīstība". Tas attiecas

uz Dēla piedzimšanu kā atsevišķu personību no Dieva mūžībā. Tomēr ņemiet vērā uzsvāru uz "Dievišķā attīstību". Šeit Ū.Smīts skaidri nošķir Dievišķā attīstību un Kristus iemiesojumu.

Pierādījumi no ārienes.

Kā ārēju pierādījumu tam, kādi bija SDA uzskati 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā, kurš arī ir viens no šī pētījuma galvenajiem mērķiem, mēs pieminēsim Dedlija Kenraita pieredzi. Tas jau tika minēts iepriekš šajā rakstā.

D.Kenraits savulaik bija ļoti cienījams SDA kalpotājs, lai gan reizēm bija ar nelīdzsvarotu attieksmi. Kamēr viņš bija mūsu konfesijas pārstāvis, viņš bija izteikts anti-trinitārists. Tolaik, izmantojot mūsu publikācijas, viņš brīvi izsacīja savu pārliecību. Galu galā, kad viņš aizgāja no SDA baznīcas un kļuva par Baptistu draudzes kalpotāju, viņš pieņēma trīsvienības doktrīnu. Tādi notikumi mums atklāj diezgan daudz faktu, jo D.Kenraits pameta Dieva atlikuma draudzi un pievienojās Babilonas kalpošanai ([viedokļu sajaukšanās populārajās baznīcās](#)).

D.Kenraits uzrakstīja grāmatu ar nosaukumu "Septītās Dienas Adventisma noraidīšana". Šī ir viena no tām grāmatām, kuras nosaukums trāpīgi parāda, kas slēpjas tās lappusēs. Es to saku tāpēc, ka savā grāmatā D.Kenraits noliedza, ka daudzas SDA mācības būtu no Bībeles, it īpaši tās, kuras tika uzskatītas par īpašām. Iepriekšējos šīs grāmatas izdevumos ([to bija vismaz 14](#)) viņš teica, ka viena no SDA baznīcas noraidītajām evaņģēliskajām pārliecībām ir trīsvienības doktrīna. Interesants fakts ir, ka tad, kad 20. gadsimta sākumā SDA parādījās apgalvojumi, ka Svētais Gars ir persona, viņš noņēma šo piezīmi no turpmākajiem izdevumiem, bet tomēr tos ievietoja atpakaļ 1914. gada izdevumā ([tas bija tad, kad tika runāts par SDA doktrīnām](#)): ... - "Savā mācībā viņi [SDA] radikāli atšķiras no evaņģēliskajām baznīcām. Galvenie punkti ir izklāstīti visās viņu grāmatās: tie visas lietas uztver burtiski un tic Kristum, kā patiesam Dieva dēlam." ([Dudley Canright, "Seventh-day Adventism, Renounced", 1914](#))

Tas ir vēl viens pierādījums tam, ka 1914. gadā SDA baznīca joprojām uzskatīja, ka Kristus burtiski bija bezgalīgā Dieva Dēls. D.Kenraits šeit saka, ka mēs joprojām ticējam "burtiskajam dēlam". Vēlāk mēs atgriezīsimies pie D.Kenraita uzskatiem, kad viņš vēl bija SDA kalpotājs. Mēs redzēsim, ka viņš neticēja, ka Svētais Gars ir persona, kā arī, ka viņš sniedza ļoti iespaidīgus skaidrojumus savu uzskatu pamatojumam.

Pretrunīgi viedokļi.

Kā mēs to skaidri redzējam, visā Elenas Vaitas kalpošanas laikā SDA bija stingri ne-trinitāra konfesija, lai gan savā teoloģijā viņi nekad nemēģināja samazināt Kristus personas nozīmi. Tas notika pat tad, ja viņi uzskatīja Viņu par dzimušu Dēlu. Patiesībā tieši šī argumentācija apstiprināja viņu pārliecību, ka Dēls pēc būtības ir Dievs. Jūs varat arī redzēt, ka daži no mūsu agrīnajiem Pionieriem ļoti skaļi nostājās pret trīsvienības doktrīnu. Viņi visi bija anti-trinitāristi. Bet ne visiem ir šāds viedoklis par SDA vēsturi. Piemēram L.Frūms savā grāmatā "Liktenīgā Kustība" rakstīja: ... - "Mēs redzējam, ka sākumā, mūsu ticības ceļa pirmajās desmitgadēs, viedokļu atšķirības par Kristus patieso dabu, Dievu un Svēto Garu tika uzskatītas par mazsvarīgām. Ņemot to vērā, sākumā tas tiešām neradīja lielas problēmas." ([LeRoy Froom, "Movement of Destiny", page 411, chapter 25, 1931 "Opens New Epoch of Unity and Advance—No. 1"](#)).

Kā mēs redzējam no pirms tam iepriekš citētajām nodaļām, SDA pirmajās desmitgadēs nebija būtisku viedokļu konfliktu par Kristus dabu. Bija tikai vienotība. Bet L.Frūms to atspoguļo šādi: ... -"It īpaši 1860. un 1870. gadu vidū vairāki indivīdi sāka drukāt savus personīgos anti-trinitāros uzskatus, tajos noliedzot mūžīgās dievības otrās personas Kristus mūžīgo pastāvēšanu un tās pilno dievību un tā vietā apgalvojot, ka Viņš patiešām pastāv, kā Būtne no konkrēta izcelsmes avota. Un attiecīgi nemainīgi Svētais Gars bija vienkārši bezpersonisks spēks vai ietekme. Tāpēc tur nevarēja būt Trīsvienība." ([turpat](#))

Sākotnējā SDA ticība nekad nav noliegusi Kristus dievišķumu. Viņš tika uzskatīts kā vienlīdzīgs Dievam. Tas ir vēsturisks pierādījums. Izmantojot terminu "indivīdi", L.Frūms mēģina iestāstīt, ka "anti-trinitārisms" un "ne-trinitārisms" bija tikai dažu cilvēku uzskati. Šos uzskatus viņš projicē savas grāmatas "Liktenīgā Kustība" visās lapaspusēs. Vairāk ar to mēs iepazīsimies piecdesmit otrajā nodaļā. L.Frūma grāmatā komentārs, ka Kristus ir "Būtne no konkrēta izcelsmes avota", attiecas uz SDA sākotnējo ticību, taču, kā redzējam iepriekš, tieši SDA sākotnējā mācība padara Kristu par Dievu Viņa Dēla personā. Tā noteikti nav Viņa pazemināšana.

Vēl viena persona, kura, šķiet, ir par zemu novērtējusi kādreiz anti-trinitāro SDA ticību, ir R.L.Stepls. Viņš žurnālā "Ministry" 1993. gada septembrī rakstīja: ...-"Adventisma agrīnajos laikos daži no viņu vadītājiem,

kas agrāk bija Kristieši, tagad pieturējās pie mēreni anti-trinitāriem vai pus-ariāniskiem uzskatiem, un to izcelsme nāca no agrākām Sociniānistiskajām ietekmēm. Papildus šiem agrīnajiem deviantiskajiem uzskatiem (tādi, kas novirzījušies no normas) Adventisti pieturējās pie ortodoksālajiem uzskatiem par Dieva būtību ko parasti uzskata par Kristīgās ticības galvenajām doktrīnām." (Russell L.Staples, "Ministry", September 1993, "Understanding Adventism")

Es teiktu, ka pieturēšanās "mēreni anti-trinitāriem vai pus-ariāniskiem uzskatiem" ir novērtēta mazliet par zemu. Es vairāk vēlētos apgalvot, ka pirms mēs pieņemām trīsvienības doktrīnu, mūsu uzskati par Dievu bija tālu no „ortodoksāliem”. Mēs tos, protams, esam jau iepazīnuši iepriekšējās nodaļās. Nākamā mēneša žurnālā "Ministry" Džordžs Naits uz lietām paskatījās nedaudz savādāk. Viņš teica: ... - "Lielākā daļa SDA dibinātāju šodien nebūtu varējuši pievienoties Baznīcai, ja viņiem būtu jāparakstās zem Konfesijas Fundamentālajām Pamatdoktrīnām." (George Knight, "Ministry", October 1993 page 10, "Adventists and Change")

Tas jau ir krietni tuvāk patiesībai nekā L.Frūma un R.Stepla apgalvojumi. Es nevarēju atradu nevienu no mūsu agrīnajiem Pionieriem, kas varētu ticēt mūsu pašreiz publicētajām Konfesijas Fundamentālajām Pamatdoktrīnām. Tad Dž.Naits piebilda: ... - "Jo īpaši vairākums nevarētu piekrist Ticības punktam Nr.2, kurš attiecas uz Trīsvienības doktrīnu." (turpat).

Tā tiešām ir taisnība. Neviens no mūsu Pionieriem neatbalstīja trīsvienību. Viņi visi noraidīja trīsvienības doktrīnu. Runājot par laika posmu no 1888. līdz 1892. gadam, Vudro Vaidens teica: ... - Līdz tam laikam ariānisms bija plaši izplatīts agrīnajās SDA publikācijās." (Woodrow Whidden, "Ministry", April 1998, "Salvation Pilgrimage, The Adventist journey into justification by faith and trinitarianism")

Kā jau minējām iepriekš, šādi apgalvojumi ir ļoti maldinoši. Šķiet, ka viss, kas neietilpst trīsvienīgajā Dieva jēdzienā, tiek saukts par Ariānisku. Diemžēl tas rada iespaidu, ka mūsu Pionieri būtu uzskatījuši, ka Kristus ir radīta būtne (kā radība), kam patiesībā viņi neviens neticēja. Mūsu Pionieri uzskatīja, ka Kristus ir "dzimis" no Tēva, un tas mums stāsta par kaut ko pavisam citu. Tas ir tas pats, kā sacīt, ka Viņš ir Dievs. Lai dziļāk izprastu "dzimšanas" jēdzienu, skatiet rakstu "The Begotten Series" (autors Terijs Hils).

Tad V.Vaidens teica: ... - "Interesanti, ka Ariānismam (tā izcelsme ir no Ārija, kurš noliedza Kristus dievišķību un uzskatīja, ka Kristus ir radīta būtne) bija dabiska pievilcība tām reliģiskajām kustībām, kuras koncentrējas uz personīgo paklausību, vienlaikus ignorējot "taisnošanas ticībā" nozīmi Kristiešu pestīšanas pieredzē." (turpat)

Kā mēs izpētījām jau astotā nodaļā, tad nedrīkst apgalvot, ka Ārijs būtu ticējis, ka Kristus ir radīta būtne. Viņš uzskatīja, ka Kristus ir pats Dievs, bet pie šāda secinājuma viņš nonāca neizmantojot trīsvienības doktrinālos uzstādījumus. Ārijs uzskatīja, ka Kristus ir pilnīgi Dievišķs. Kā mēs jau uzzinājām, arī Eleni Vaitu nevar saukt par trīsvienību atbalstošu, lai gan viņa noteikti nebija atstājusi novārtā "taisnošanas ticībā" nozīmi, un vienlaicīgi uzsvēra arī uz personīgo paklausību. V.Vaidens turpina: ... - "Atmodas laikā Mineapolē A.Džonss bija atklāts trinitārists, uzsverot pilnīgu Kristus dievību. Tāpat arī E.Vagoners, kā daudzi tā laika Adventisti, mainīja uzskatus no dominējošā ariānisma uz pus-ariānismu." (turpat).

Mūsu publikācijās es nekur nevaru atrast, kur E.Vagoners būtu atbalstījis ticību, ka Kristus ir radīta būtne (tas laikam ir domāts kā "dominējošais ariānisms"), lai gan jāsaka, ka varbūt V.Vaidenam, iespējams, bija pieejami E.Vagonera darbi, kurus es nekad neesmu redzējis.

Ja E.Vagoners kaut reiz būtu izteicies, ka Kristus ir radīta būtne, es būtu ļoti pārsteigts. Es to saku tāpēc, ka visi pārējie SDA Pionieri, ieskaitot viņa tēvu Džozefu Vagoneru, uzskatīja, ka Kristus pēc būtības ir Dievs. Elletam Vagoneram (1855–1916) bija tikai 30 gadu, kad viņš sludināja Mineapolē (1888).

Kas attiecas uz to, ka A.Džounss Mineapolē varētu būt bijis "atklāts trinitārists", ir viņa ticības pilnīga neizpratne. Mēs to varam apgalvot, jo septiņus gadus pēc Mineapoles Konferences 1895. gada Ģenerālās Konferences sprediķī viņš teica: ... - "Viņš [Kristus], dzimis pēc Dieva tēla, bija cilvēka veidols" (...) "Miesā viņš visu laiku bija kā Dievs, bet neparādījās kā Dievs" (...) "Viņš atteicās no Dieva veidola un tā vietā pieņēma cilvēka veidolu un veidu." (...) "No Dieva veidola godības Viņš uz kādu laiku atteicās." (A. T. Jones, General Conference Bulletin, March 4th 1895, "The Third Angel's Message – No. 23")

Tas ir atklāts anti-trinitārisms. A. Džonss runā par Kristu kā "dzimušu pēc Dieva tēla". Atcerieties, ka tas tika teikts 7 gadus pēc Mineapoles. Šī paziņojuma pēdējo fragmentu ("No Dieva veidola godības Viņš uz kādu

laiku atteicās”) mēs jau apspriedām septiņpadsmitajā un astoņpadsmitajā nodaļās. Tieši tad mēs precizējām, ka runājot par Viņa tiesībām izmantot Savu dievišķo piederību, Dieva Dēls staigāja pa zemi kā pilnībā funkcionējošs cilvēks, pat pakļaujot riskam Savus dievišķos atribūtus un Savu mūžīgo eksistenci (sk. arī trīspadsmito nodaļu)

Četrus gadus vēlāk 1899. gada Ģenerālās Konferences sesijā, A.Džonss atkal sludināja to pašu SDA anti-trinitāro ticību. Ja A.Džonss jau pirms 11 gadiem būtu sludinājis trīsvienību Mineapolē (1888), viņa sludināšana būtu bijusi pilnīgā pretrunā savas Baznīcas teoloģijai. Lai vai kā, sludinot anti-trinitārismu, viņš bija saskaņā ar savas Baznīcas teoloģiju.

1899. gada Ģenerālajā Konferencē A.Džonss par Kristu teica: ... - “Viņš ir dzimis no Svētā Gara. Citiem vārdiem sakot, Jēzus Kristus ir piedzimis no jauna.” (A. T. Jones, Sermon preached on March 6th 1899 at the General Conference Session in South Lancaster, Massachusetts, see Review and Herald, August 1st 1899, “Christian perfection”)

Tas atkal parāda, ka A.Džonss ticēja, ka Kristus ir “dzimis” no Tēva mūžībā. Mēs to zinām, jo viņš teica, ka [Bētleme] “Jēzus Kristus ir piedzimis no jauna”. Atkal var tikai teikt, ka kādreiz tā bija SDA sākotnējā pārliecība. Ņemiet vērā, ka tas notika 1899. gadā, gadu pēc it kā “trīsvienīgās” grāmatas “Laikmetu Ilgas” izdošanas. Turpinot A.Džonss par Kristu piebilda: ... - “Viņš nolaidās no debesīm, Dieva pirmdzimtais, uz zemes un “piedzima no jauna”. Mūsu dēļ viss Kristus darbā priekš mums ir pretējs: - Viņš, bezgrēcīgais, ir radīts grēka dēļ, lai mēs Viņā kļūtu taisnoti. Viņš, dzīvais Princis un dzīvības Radītājs, nomira, lai mēs varētu dzīvot. Viņš, kura izcelsme bija no mūžīgajām dienām, Dieva pirmdzimtais, piedzima no jauna, lai arī mēs varētu piedzimt no jauna.” (turpat)

A. Džonss to nevarēja izteikt vēl skaidrāk. Bētleme “Dieva pirmdzimtais” (no mūžīgajām dienām) “piedzima no jauna” (uz zemes). Tas ir tik anti-trinitāri, cik vien tas iespējams. Šis “pirmdzimtais” attiecas uz mūsu Pestītāju, kurš ir dzimis no Dieva (dzimis no Dieva) mūžībā. Tajā laikā (1899) tā joprojām bija SDA dominējošā ticība. A. Džonss vēl piebilda: ... - “Viņš [Kristus] piedzima no jauna un kļuva par cilvēka dabas līdzdalībnieku, lai mēs varētu piedzimt no jauna un tādējādi kļūt par dievišķās dabas līdzdalībniekiem. Viņš ir piedzimis no jauna zemei, grēkam un cilvēkiem, lai mēs varētu piedzimt no jauna debesīm, taisnībai un Dievam.” (turpat).

Bet V.Vaidens turpināja savā rakstā “Pestīšanas svētceļojums”:... - “Līdz 1880. gadu beigām Elena Vaita nepārprotami atbalstīja trīsvienību, paužot savu pārliecību par Kristus dievišķības pilnību. Tas ir patiesi ievērojami, ņemot vērā stingri ariāniskos un pus-ariāniskos uzskatus, kas tolaik tik ļoti dominēja Adventismā, un ņemot vērā faktu, ka pat viņas stingrais, taisnais vīrs Džeimss Vaitš šādus uzskatus saglabāja līdz pat salīdzinoši pēdējam savas dzīves laikam.” (Woodrow Whidden, Ministry, April 1998, “Salvation Pilgrimage, The Adventist journey into justification by faith and trinitarianism”)

Kā mēs skaidri redzējām iepriekš, Elena Vaita neatbalstīja trīsvienību, vismaz ne šī vārda vistiešākajā nozīmē. Protams, šodien viņa pilnībā noraidītu SDA Baznīcas doktrīnas. Elena Vaita nekad nerunāja par Dievu Tēvu, Kristu vai Svēto Garu tādos terminos, kādus pašlaik izmanto trīsvienīgā SDA Baznīca. Viņa nekad nav apliecinājusi tādu ticību trīs dievišķajām personībām, kuras pastāvētu vienā Dievā, un tāda ir tieši “trīsvienības mācība”.

Kā mēs arī redzējām, 1890. gadu vidū viņa kopā ar pārējiem Pionieriem iestājās par to, ka Kristus ir “dzimis no Dieva”. Tad viņa pat teica, ka Viņš ir radīts pēc Dieva Personības acīmredzamā attēla (skat. iepriekš). Mēs arī redzējām, ka viņa teica, ka Kristus eksistence ir ārpus cilvēcisko spēju aprēķiniem, kas nozīmē, ka Viņa eksistenci var aprēķināt tikai Dievam zināmos veidos (sk. iepriekš). Kā gan var atļauties secināt, ka “līdz 1880. gadu beigām Elena Vaita jau nepārprotami atbalstīja trīsvienību” ???

Kamēr Elena Vaita bija dzīva, šī pārliecība par “dzimšanu” bija valdošā pārliecība SDA draudzē. Šajā ziņā viņa piekrita Pionieriem, un nekad nenostājās pret viņiem. Ja mēs ņemtu vērā V.Vaidenda piezīmes par Džeimss Vaitu (it kā stingri ariāniskos un pus-ariāniskos uzskatus viņš saglabāja līdz pat salīdzinoši pēdējam savas dzīves laikam), tad tas nozīmētu, ka dzīves beigās Džeimss Vaitš, šķiet, mainīja savus uzskatus par Kristu. Taču mums pieejamie vēstures fakti par to neko neliecina. Kā mēs redzējām no iepriekš minētā, līdz pat savai nāves stundai viņš nepārprotami bija stabils anti-trinitārists.

Grāmata “Trīsvienība” tika izdota, lai it kā palīdzētu SDA saprast Trīsvienības debātes. Tās ievada piezīmēs, lai gan nav atklāts to autors, ir izteikti maldinoši apgalvojumi. Pievērsiet uzmanību tam, kas tur ir

teikts par Džeimssu Vaitu: ... - "Džeimss Vaitis galu galā atzina pilnīgu Kristus dievību un mūžību, un Ūrija Smits no ariāņa kļuva par pus-ariāni. E.Vagoners, būdams pus-ariānis, bija ļoti tuvu tam, lai atzītu pilnīgu Kristus dievību." (pieejams tikai angļu valodas versijā) ("The Trinity" by Woodrow Whidden, Jerry Moon and John Reeve, Introduction Endnotes, page 14)

No šīm piezīmēm ir redzams, ka tie, kas tās rakstīja, uzskatīja, ka pus-ariānisms neatspoguļo Kristus dievišķības pilnību, kā arī mēģināja lasītājam iestāstīt, ka "galu galā" Džeimss Vaitis "atzina Kristus pilnīgo dievību un mūžību." Līdz ar to var tikai secināt, ka šeit tiek mēģināts apgalvot, ka galu galā (kā jau iepriekš norādīja V. Vaidens) Džeimss Vaitis kļuva par trinitāristu (tā teikt, atzīstot Kristus pilnīgu dievību). Tomēr no iepriekš izpētītā mēs zinām, ka Džeimss Vaitis saglabāja līdz mūža pēdējai dienai savus anti-trinitāros uzskatus, un neko nemainīja. Šis piezīmes tādējādi liek cilvēkiem pārprast Džeimss Vaita uzskatus, lai gan, kā mēs ļoti skaidri redzējam no iepriekš minētā, viņš vienmēr ticēja pilnīgai Kristus dievišķībai, lai gan tas tika vienmēr izskaidrots no anti-trinitārā viedokļa.

1914. gadā Elenas Vaitas dēls Džeimss Edsons Vaitis savā grāmatā "Pagātne, Tagadne un Nākotne" rakstīja: ... - "No Jāņa 1:1–3;10 lasījuma ir skaidrs, ka pasauli ar visu tajā esošo ir radījis Kristus (Vārds), jo "... caur Viņu viss ir radies, un bez Viņa nekas nav radies, kas ir...". Tāpēc radītie eņģeļi neizbēgami ir zemāki par Kristu, viņu Radītāju. Kristus ir vienīgais, kas piedzimis no Tēva." (James Edson White, "Past, Present, and Future", page 52, chapter, "Angels - their nature", 1914 edition)

Džeimss Edsons Vaitis pauda tādu pašu ticību kāda bija viņa mātei. Kas attiecas uz Džeimssu Vaitu (Elenas Vaitas vīru un Džeimss Edsona Vaita tēvu), tad viņš līdz pat savai nāves stundai bija anti-trinitārists, lai gan, tāpat kā viņa sieva Elena un citi Pionieri, viņš ticēja, ka Kristus ir vienāds ar Dievu (sk. iepriekš). Tādi ir mūsu konfesijas vēstures daudzveidīgie aspekti. Mūsu konfesija nekad nav noliegusi Kristus dievišķību. Elenas Vaitas dienās viņi vienkārši par to runāja neizmantojot trīsvienības izteiksmi. Tā bija SDA pārliecība.

Kopsavilkums.

Mūsu pētījumā visām iepriekš minētajām izpratnēm vajadzētu būt ar vispilnīgāko nozīmi. Tas liecina, ka Elenas Vaitas kalpošanas laikā šī sākotnējā ticība bija visu Septītās Dienas Adventistu ticība visā pasaulē.

Manuprāt vēl viens ļoti nepatīkams, bet nozīmīgs fakts ir tāds, ka mūsu baznīcas trinitārisma pārstāvji šodien ļoti bieži citē dažus it kā trīsvienību atbalstošus paziņojumus no Elenas Vaitas rakstiem. Tas, tā sakot, pierāda, ka viņa bija trīsvienības piekritēja. Bet tas tiek izmantots tikai, lai pierādītu, ka viņa, it kā, būtu bijusi saskaņā ar pašreizējo SDA Baznīcas teoloģiju (šodienas trīsvienības doktrīnas interpretācija, kurā teikts, ka visas trīs personas ir nedzimušas). Tomēr es nekad neesmu redzējis, ka trinitāristi būtu plaši apsprieduši Viņa (Kristus) dzimšanu un Praviešu Gara paziņojumus par to, ar kuriem mēs esam iepazinušiem un atzinuši kā patiesību. Tāpēc jājautā, vai tas ir godīgs un taisnīgs paņēmieni šādi izmantot Praviešu Gara publikācijas?

Šeit man arī jāatgādina, ka attiecībā uz daudziem paziņojumiem, kurus esam lasījuši Elenas Vaitas rakstītajā attiecībā par Dieva Dēlu, īpaši par faktu, ka ja Viņš būtu grēkojis, tad būtu zaudējis Savu mūžīgo eksistenci, tad man nākas atzīt, ka neesmu redzējis nevienu no daudziem paziņojumiem, kad tos būtu izmantojuši trīsvienības aizstāvji. Mums vēlreiz jājautā, vai ir godīgi un taisnīgi šādi izturēties pret viņas darbiem?

Turpinājumā mēs dosimies uz 21. nodaļu. Tur mēs iepazīsimies ar notikumiem 1899. gadā (nākamais gads pēc Mineapoles Ģenerālās Konferences sesijas), kad SDA baznīcai nācās izskaidrot savus uzskatus, kuri tolaik dominēja viņu ticībā par Kristus dievišķību. Kā redzēsīm, Elena Vaita aizstāvēja mūsu Pionieru uzskatus.

Divdesmit pirmā nodaļa.

Septītās dienas adventistus apsūdz Kristus dievišķības pazemināšanā.

Turpinājums sekos ...